PATVIRTINTA
Vilniaus Sausio 13-osios progimnazijos direktoriaus
2025 m. vasario 26 d.
įsakymu Nr. V–49 (1.3)

VILNIAUS SAUSIO 13-OSIOS PROGIMNAZIJOS APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato smurto (fizinio, psichologinio, seksualinio, nepriežiūros) prieš asmenį pasekmes asmens fizinei, psichikos, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir raidai, smurto atpažinimo kriterijus, įstaigos darbuotojų veiksmus įtarus, kad asmuo galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, keitimosi asmens duomenimis, susijusiais su smurtu artimoje aplinkoje, procedūrą bei smurtą artimoje aplinkoje patyrusių ar patiriančių pavojų dėl smurto artimoje aplinkoje asmenų ir susijusių asmenų asmens duomenų rūšis.

2. Šio Aprašo tikslas – kaip galima anksčiau atpažinti asmenį, kuris galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, ir imtis būtinų veiksmų užkirsti kelią bet kokių smurto apraiškų pasikartojimui.

3. Šis Aprašas taikomas visiems įstaigos darbuotojams, kurie gauną informacijos apie asmenis, patyrusius smurtą artimoje aplinkoje, arba asmenis, kurie patiria smurto artimoje aplinkoje pavojų.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **Artima aplinka** – aplinka, kurią sudaro asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokiniais, partnerystės, svainystės, giminystės ar kitais artimais ryšiais, taip pat asmenys, kartu gyvenantys ir tvarkantys bendrą ūkį;

4.2. **Pagalba smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui** – informacija, konsultacijos ir (ar) paslaugos, teikiamos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui, atsižvelgiant į smurto artimoje aplinkoje pobūdį, dėl šio smurto atsiradusius jo poreikius, taip pat ir individualius poreikius;

4.3. **Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo** – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku, ir (ar) vaikas, gyvenantis artimoje aplinkoje, kurioje buvo smurtauta;

4.4. **Smurtas artimoje aplinkoje** – artimoje aplinkoje veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, turtinę ir (ar) neturtinę žalą;

4.5. **Smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo** – asmuo, keliantis pagrįstą įtarimą, kad gali panaudoti smurtą artimoje aplinkoje;

4.6. **Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo** – asmuo, prieš kurį, pagrįstai įtariama, gali būti panaudotas smurtas artimoje aplinkoje;

4.7. **Specializuota kompleksinė pagalba** – pagalba smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, kurią organizuoja, koordinuoja ir (ar) teikia specializuotos kompleksinės pagalbos centrai, kaip tai nustatyta Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 14 straipsnyje;

4.8. **Specializuotos kompleksinės pagalbos centras** – Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigęs viešasis juridinis asmuo ar jo padalinys, kuriam Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka suteikta teisė teikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims.

5. Kitos Tvarkos apraše naudojamos sąvokos suprantamos ir aiškinamos taip, kaip jos apibrėžtos teisės aktuose, įskaitant, bet neapsiribojant Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme, 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – Reglamentas).

6. Šio Tvarkos aprašo nuostatos su būtinais pakeitimais taikomos ir tais atvejais, kai įtariamas smurtas artimoje aplinkoje prieš suaugusį asmenį.

II SKYRIUS
SMURTO FORMOS IR SMURTO ATPAŽINIMO KRITERIJAI

7. Išskiriamos šios smurto prieš asmenį formos: fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis smurtas ir vaiko nepriežiūra. Gali būti naudojamas vienos formos smurtas, tačiau dažniausiai pasitaiko keleto jų kombinacija, pavyzdžiui, seksualinis smurtas naudojamas kartu su fiziniu ir psichologiniu smurtu. Smurtą artimoje aplinkoje galima atpažinti ne iš vieno, o iš kelių kriterijų, todėl būtina įvertinti smurto artimoje aplinkoje kriterijų visumą.

8. Fizinis smurtas gali pasireikšti:

8.1. smūgiavimu, daužymu, spardymu, stumdymu;

8.2. mušimu („tekšnojimu“, „pliaukšėjimu“ įvairiais daiktais (pvz.: ranka, diržu, batu ir pan.);

8.3. purtymu, žnaibymu, draskymu, kandžiojimu;

8.4. tampymu už plaukų ar ausų;

8.5. smaugimu, kankinimu (pvz.: vertimu ilgą laiką stovėti nepatogioje padėtyje, karštyje ar šaltyje; vaiko burnos plovimu muilu ir pan.);

8.6. uždarymu ir laikymu tamsoje (pvz.: rūsyje, spintoje ir pan.);

8.7. deginimu (cigarečių gesinimo žymės, kitų įkaitintų daiktų nudeginimai ant kūno), plikymu vandeniu, badymu;

8.8. ginklų ar kitų žalojančių daiktų naudojimu, t. y. tai, kas sukelia fizinį skausmą ir jį žaloja;

8.9. kitais tyčiniais fiziniais veiksmais, sukeliančiais skausmą, darančiais žalą arba keliančiais pavojų asmens gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui.

9. Fizinis smurtas gali būti vienkartinis įvykis arba pasikartojantys, ilgą laiką besitęsiantys veiksmai. Fizinio smurto sukelta fizinė žala gali varijuoti nuo lengvo nubrozdinimo, mėlynių iki kaulų lūžių ar net

gyvybei grėsmingų sužalojimų. Dažniausiai fizinis smurtas palieka žymes ant asmens kūno, tačiau neretai apie patirtą traumą galima spręsti iš asmens elgesio ar emocijų.

10. Fizinio smurto atpažinimo kriterijai:

10.1. fiziniai požymiai:

10.1.1. mėlynės arba kraujosruvos (pavienės ar daugybinės vienoje ar keliose vietose), panašaus dydžio, gali būti įvairių daiktų formų (virvės, diržo ir pan.), suaugusio įkandimo (dantų) žymės. Jos gydomos keičiasi nuo raudonos (0–2 dienų) – mėlynos (2–5 dienų) – žalsvos (5–7 dienų) – geltonos (7–10 dienų) – rudos (10–14 dienų) spalvos ir po 2–4 savaičių pranyksta;

10.1.2. nudeginimai (pavieniai ar daugybiniai), nuplikymai įvairiose (matomose ar (ir) nepastebimose) kūno vietose, neturintys pagrįsto paaiškinimo;

10.1.3. nušalimai (sutinusios, paraudusios kojos ar rankos), kuriems nėra pagrįsto paaiškinimo;

10.1.4. įdrėskimai, įpjovimai, nubrozdinimai ar randai, kuriems nėra įtikinamo paaiškinimo ar paaiškinimas nepagrįstas;

10.1.5. burnos ertmės, pilvo ir krūtinės ertmės sužalojimai (kepenų, blužnies), kai tai nesusiję su medicinine būkle ar nėra patvirtinta sunkia netyčine trauma, įgimtomis priežastimis;

10.1.6. stuburo sužalojimo požymiai (slankstelių pažeidimai, kaklo sužalojimas), kaukolės ertmės, kitų kaulų lūžiai (pavieniai ar daugybiniai), kai tai nesusiję su vaiko medicinine būkle (pvz.: trapių kaulų sindromu) ar netyčine sunkia trauma, nėra paaiškinimo arba jis nepagrįstas;

10.1.7. tinklainės kraujosruvos ar akių sužalojimai, kai tai nesusiję su medicinine būkle ar nėra patvirtinta sunkia netyčine trauma, įgimtomis priežastimis. Matomos kraujosruvos akių tinklainėse, dusimas, vėmimas yra sukrėsto vaiko sindromo pagrindiniai požymiai, kai vaikas labai stipriai kratomas, purtomas suaugusiojo; dažniausiai šį sindromą patiria kūdikiai iki 1 metų, tačiau jis gali pasitaikyti iki 2 metų amžiaus vaikams;

10.2. emociniai ir elgesio požymiai:

10.2.1. nerimastingumas, baimingumas;

10.2.2. tam tikrų asmenų, vietų baimė (pvz.: bijo tam tikrų suaugusiųjų, bijo grįžti namo);

10.2.3. savęs nuvertinimas (pvz.: sako, kad jis nevykėlis, jam nepavyks atlikti užduočių);

10.2.4. perdėtas nuolankumas, paklusnumas;

10.2.5. agresyvumas (pvz., muša ar spardo savo augintinį arba tam tikrą asmenį);

10.2.6. nuotaikų kaita, impulsyvios reakcijos (pvz.: greitai įniršta, tranko daiktus ir staiga ima juoktis);

10.2.7. prislėgtumas (pvz.: nesišypso, nesijuokia);

10.2.8. padidintas jautrumas aplinkos dirgikliams (pvz.: išsigąsta staigių kito asmens judesių, netikėtų garsų);

10.2.9. nemiga (pvz.: negali užmigti, sapnuoja košmarus);

10.2.10. valgymo sutrikimai;

10.2.11. atsiribojimas (pvz.: nenori įsitraukti į bendrą grupės / klasės veiklą, nebendrauja su kitais vaikais, lieka nuošalyje);

10.2.12. probleminis ir (ar) provokuojantis elgesys grupėje ar klasėje (pvz.: tyčia pažeidinėja taisykles, vagia, vartoja alkoholį);

10.2.13. vengiantis elgesys kasdienėje veikloje (pvz.: atsisako iki tol mėgtos veiklos);

10.2.14. nenoras eiti mokyklą, stipriai suprastėję ugdymosi / mokymosi pasiekimai;

10.2.15. vengimas persirengti kūno kultūros pamokose, oro sąlygas neatitinkančių drabužių nešiojimas (tai gali būti bandymas slėpti mėlynes ar kitus kūno sužalojimus);

10.2.16. kitais asmens elgesio ar emocijų pokyčiais.

11. Psichologinis smurtas gali pasireikšti:

11.1. asmens atstūmimu, kai artimi asmenys įvairiais būdais ir priemonėmis demonstruoja, kad jis yra nemylimas ir nepageidaujamas;

11.1.1. grubia kritika, menkinimu, „etikečių klijavimu“;

11.1.2. plūdimu, keikimu;

11.1.3. šaukimu;

11.1.4. žeminimu, menkinimu;

11.1.5. erzinimu ir šaipymusi iš jo protinių galių ar fizinės išvaizdos;

11.1.6. demonstruojamos meilės, dėmesio ar prisilietimų atmetimu;

11.1.7. fiziniu ar emociniu vaiko apleistumu;

11.1.8. išskyrimu / atskyrimu nuo likusios šeimos dalies;

11.1.9. varymu iš namų;

11.1.10. neįleidimu namo, prisidengiant disciplinos tikslais ar baudimu;

11.2. vaiko ignoravimu, kai suaugusieji dėl savo emocinių ar kitokių problemų (pvz.: psichikos sutrikimo, alkoholio vartojimo ar kt.) nėra pajėgūs atliepti vaiko emocinių poreikių, negali parodyti vaikui prieraišumo ar rūpintis juo, nesidomi vaiku, nesuteikia jam švelnumo ar nepripažįsta vaiko buvimo; suaugusieji fiziškai yra šalia vaiko, tačiau emociškai jie nėra prieinami:

11.2.1. nenuoseklus suaugusiojo atsakas ar jo nebuvimas į vaiko siekį užmegzti kontaktą;

11.2.2. nesirūpinimas vaiko fiziniais, socialiniais ir emociniais poreikiais;

11.2.3. nesidomėjimas vaiko interesais, veikla, mokyklos reikalais, draugais, jų nepripažinimas;

11.2.4. nelaikymas vaiko savu, jo nepripažinimas;

11.2.5. neužtikrinimas vaikui medicininės priežiūros, saugios, švarios aplinkos;

11.2.6. negebėjimas ar menkos pastangos apsaugoti vaiką nuo pavojingų ar žalingų jam situacijų;

11.3. vaiko terorizavimu, kai suaugusieji grasina, šaukia ar keikia vaikus, išskiria vieną vaiką iš kitų jį kritikuodami, bausdami ar išjuokdami, baugina fizine žala, palikimu ar net mirtimi:

11.3.1. perdėtu vaiko erzinimu, šaipymusi, rėkimu, keikimu;

11.3.2. grasinimu, vaiko arba kitų bauginimu, gąsdinimu vaiko akivaizdoje;

11.3.3. nenuspėjamu, nepagrįstu ir ekstremaliai intensyviu emocijų išliejimu ant vaiko;

11.3.4. žodiniais suaugusiojo grasinimu sužaloti vaiką, save ar kitus;

11.3.5. priešiškumu kitiems šeimos nariams;

11.3.6. nenuoseklių ir nepagrįstų reikalavimų vaikui kėlimu;

11.3.7. vaiko pašiepimu ir menkinimu kitų akyse;

11.3.8. grasinimu atskleisti asmeninę ar trikdančią informaciją apie vaiką;

11.4. vaiko izoliavimu, kai suaugusieji riboja vaiko galimybes įsitraukti / dalyvauti įvairiose veiklose kartu su bendraamžiais, atriboja vaiką nuo jo raidai būtinos emocinės, socialinės stimuliacijos:

11.4.1. vaiko palikimu vieno ar be priežiūros ilgą laiką;

11.4.2. draudimu vaikui bendrauti su bendraamžiais ar draugais;

11.4.3. vaiko atskyrimu nuo įvairios jam būtinos emocinės ir socialinės aplinkos;

11.4.4. reikalavimu vaikui nuolat būti namuose / kambaryje;

11.4.5. vaiko atribojimu nuo žaidimų su bendraamžiais ir jį džiuginančių veiklų;

11.4.6. draudimu vaikui dalyvauti renginiuose, bendraamžių ar šeimos susitikimuose, šventėse;

11.4.7. pernelyg griežtomis bausmėmis už vaiko amžiui įprastą elgesį;

11.4.8. vaiko skatinimu atsisakyti draugų ar socialinių kontaktų, kvietimų;

11.4.9. per didele vaiko atstovų pagal įstatymą globa ir atsargumu, dėl kurio ribojamas vaiko patyrimas ir mokymasis;

11.5. vaiko socialiniu tvirkinimu, kai suaugusieji palaiko, pritaria ar skatina vaiko dalyvavimą nusikalstamoje ar vaiko amžiaus neatitinkančioje veikloje, leidžia stebėti žiaurų elgesį su gyvūnais, žiūrėti netinkamo seksualinio turinio vaizdus:

11.5.1. vaiko skatinimu ar apdovanojimu už neetišką ar nelegalų elgesį (pvz.: vagystes, melavimą, tyčiojimąsi);

11.5.2. vaiko skatinimu užsiimti prostitucija;

11.5.3. psichoaktyviųjų medžiagų parūpinimu vaikui arba jų vartojimu kartu su vaiku;

11.5.4. leidimu ar skatinimu įsitraukti į veiklas, kurios yra žalingos sau pačiam ar kitiems (pvz., lošimus);

11.6. vaiko išnaudojimu / eksploatavimu, kai suaugusieji manipuliuoja vaiku ar verčia jį dalyvauti veiklose, neatitinkančiose vaiko raidos etapo ir poreikių, deleguoja jo amžiaus neatitinkančią atsakomybę:

11.6.1. vaiko raidos lygį, galimybes ir pajėgumą viršijančiais suaugusiųjų lūkesčiais;

11.6.2. vaiko vertimu dalyvauti jam nenorimoje veikloje be pagrįstos priežasties;

11.6.3. vaiko amžiaus neatitinkančiu reikalavimu prižiūrėti / rūpintis tam tikrais asmenimis;

11.6.4. vaiko kaltinimu, gėdinimu, smerkimu dėl kitų elgesio (pvz., tam tikro asmens girtavimo);

11.6.5. pernelyg aukštais lūkesčiais namų ruošos ar kasdienių pareigų vykdymo srityje;

11.6.6. unikalių vaiko temperamento ir asmenybės savybių neigimu ir kita.

12. Psichologinis smurtas – sunkiausiai atpažįstama ir nustatoma smurto prieš asmenį forma, nes ji nepalieka žymių ant kūno, jo pasekmės pasireiškia tik vėliau, be to, sunku nustatyti ribą tarp vaiko auklėjimo (nuolatinio būgštavimo dėl vaiko laisvalaikio, jo vertimo užsiimti tam tikra veikla ar pan.) ir smurto. Psichologiniam smurtui priskirtinas pastovus vaiko poreikių netenkinimas, nuolatinis vaiko atstovų pagal įstatymą bendravimo su vaiku pobūdis, kuris žalojančiai veikia vaiko asmenybę ir trikdo visavertę jo asmenybės raidą.

13. Psichologinio smurto atpažinimo kriterijai:

13.1. vaiko emociniai ir elgesio požymiai:

13.1.1. perdėtas meilumas, lipšnumas su mažai pažįstamais žmonėmis;

13.1.2. pasitikėjimo savimi stoka, nerimastingumas, perdėtas atsargumas;

13.1.3. artimo ryšio su vaiko atstovais pagal įstatymą stoka (pvz., nesidžiaugia, kai vaiko atstovai pagal įstatymą ateina pasiimti iš ugdymo įstaigos);

13.1.4. agresyvumas kitų vaikų ar gyvūnų atžvilgiu;

13.1.5. vaiko amžiaus neatitinkančios žinios, kalba, elgesys (per daug suaugęs arba pernelyg vaikiškas);

13.1.6. sunkumai valdyti stiprias emocijas, jų proveržius;

13.1.7. atsiribojimas / atsitraukimas nuo tam tikro asmens;

13.1.8. baimė, neapykanta tam tikro asmens atžvilgiu;

13.1.9. socialinių įgūdžių stoka, mažai draugų;

13.1.10. emocinis nebrandumas (lyginant su bendraamžiais);

13.1.11. mikčiojimas, apsunkinta kalba;

13.1.12. psichosomatiniai skundai (galvos, pilvo skausmai, pykinimas);

13.1.13. nevalingas šlapinimasis ir tuštinimasis;

13.1.14. depresija, uždarumas;

13.1.15. save žalojantis elgesys: alkoholio vartojimas, pjaustymasis, suicidiniai bandymai;

13.2. psichologinį smurtą prieš vaiką padeda atpažinti suaugusiųjų, psichologiškai smurtaujančių prieš vaiką, elgesio požymiai:

13.2.1. nepagarbos vaikui demonstravimas;

13.2.2. negatyvūs pasisakymai apie vaiką;

13.2.3. emocijų vaiko atžvilgiu nerodymas, vengimas vaiką paliesti, apkabinti;

13.2.4. nesirūpinimas medicininiais vaiko poreikiais;

13.2.5. vaiko pravardžiavimas, viešas jo žeminimas;

13.2.6. nuolatiniai grasinimai vaikui sukelti fizinę žalą arba vaiko vertimas stebėti kaip smurtaujama prieš jo mylimą asmenį ar gyvūną;

13.2.7. nerealistinių lūkesčių vaiko atžvilgiu puoselėjimas;

13.2.8. vaiko išnaudojimas namuose kaip tarno ar tam tikro asmens mažesniems vaikams prižiūrėti;

13.2.9. vaiko įtraukimas į „suaugusiųjų reikalus“, pvz.: skyrybas, tam tikrų asmenų tarpusavio konfliktus.

14. Seksualinis smurtas prieš vaiką gali pasireikšti:

14.1. seksualiniais santykiais su prasiskverbimu (analiniais, vaginaliniais, oraliniais);

14.2. daiktų kišimu į lytinus organus;

14.3. vaiko glostymu, lietimu, bučiavimu, masturbavimu siekiant seksualiai pasitenkinti;

14.4. vertimu glostyti ar masturbuoti tam tikrą asmenį, bučiuoti, čiulpti, kandžioti jo lytinius organus;

14.5. lytinių organų demonstravimu vaikui;

14.6. vertimu ar siūlymu vaikui nusirenginėti, masturbuotis tam tikro asmens akivaizdoje;

14.7. vaiko įtraukimu į pornografinę veiklą ar prostituciją;

14.8. seksualinio pobūdžio kalbomis su vaiku, nepadorių gestų, pornografinio turinio medžiagos demonstravimu vaikui siekiant seksualinių tikslų.

15. Seksualinio smurto atpažinimo kriterijai:

15.1. fiziniai požymiai:

15.1.1. nėštumas;

15.1.2. lytiniu keliu plintančios infekcijos;

15.1.3. poodinės kraujosruvos, nubrozdinimai išorinių lytinių organų, krūtų, sėdmenų, vidinių šlaunų paviršių srityje, kurių negalima paaiškinti atsitiktine trauma;

15.1.4. nepaaiškinamas kraujavimas iš išorinių lytinių organų, makšties;

15.1.5. patinimai, skausmas, niežėjimas analinėje ar išorinių lytinių organų srityje;

15.1.6. skausmingas šlapinimasis;

15.1.7. sunkumai sėdint ar vaikštant;

15.1.8. suplėšyti, dėmėti ar kruvini drabužiai;

15.1.9. sutrikęs miegas, valgymo sutrikimai;

15.2. emocijų ir elgesio požymiai:

15.2.1. nuolatinis savo genitalijų lietimas, trynimas (net iki skausmo);

15.2.2. viešas masturbavimasis, nesiliaujantis net ir vaiką sudrausminus;

15.2.3. vaiko amžiaus neatitinkančios seksualinės žinios, atviras įvairių seksualinių dalykų klausinėjimas (net ir nepažįstamų žmonių);

15.2.4. seksualinio turinio žaidimai; žaidžiant demonstruojama agresija, priešiškumas savo arba priešingai lyčiai;

15.2.5. lytinio akto su kitais vaikais, gyvūnais ar žaislais imitavimas;

15.2.6. daiktų kišimas sau ar kitiems į vaginą, užpakalį;

15.2.7. nusirenginėjimas nuogai arba įkyrūs prašymai, kitų nurenginėjimas;

15.2.8. savo kūno gėdijimasis / nekentimas / bjaurėjimasis juo;

15.2.9. suaugusiojo lietimas, „gundymas“, įmantrus, provokuojantis elgesys;

15.2.10. vengimas nusirengti prie kitų žmonių (pvz., per kūno kultūros pamokas);

15.2.11. susivaržymas, susikaustymas, įtampa judant, žaidžiant, sportuojant;

15.2.12. įtampa, sustingimas, baimė būti suaugusių žmonių liečiamu, keliamu, apkabinamu, sodinamu ant kelių;

15.2.13. tam tikrų konkrečių vietų baimė, vengimas (pvz.: vonios ar tualeto kambario, tamsių vietų);

15.2.14. seksualinio turinio detalių, simbolių piešimas;

15.3. vaikams, patiriantiems seksualinį smurtą, gali pasireikšti ir kiti, nespecifiški požymiai, kurie galimi ir esant kitokio pobūdžio problemoms:

15.3.1. pernelyg nuolankus, paklusnus elgesys;

15.3.2. socialinių kontaktų vengimas, izoliacija;

15.3.3. nesidomėjimas iki tol mėgta veikla;

15.3.4. artumo, intymumo, fizinio kontakto baimė;

15.3.5. dėmesio koncentravimo sunkumai;

15.3.6. nepasitikėjimas suaugusiaisiais;

15.3.7. konkrečių asmenų baimė ar baimė likti vienam su tam tikru asmeniu;

15.3.8. depresija, suicidiniai bandymai;

15.3.9. agresyvus elgesys;

15.3.10. apetito sutrikimai;

15.3.11. miego sutrikimai, naktiniai košmarai, baimė eiti miegoti;

15.3.12. regresyvus elgesys;

15.3.13. piktnaudžiavimas psichoaktyviomis medžiagomis.

16. Nepriežiūra gali pasireikšti:

16.1. fiziniu apleistumu: nesirūpinama vaiko maistu (ar jis nemaitinamas), apranga, higiena (pvz.: verčiamas vaikščioti purvinais, prasmirdusiais drabužiais), fizine sveikata (pvz.: ne pagal vaiko fizines jėgas skiriami namų ruošos darbai, susirgus nekviečiamas gydytojas, neperkami vaistai), saugia aplinka (pvz.: vaikas išvejamas iš namų, paliekamas mokykloje po darbo valandų, gyvena šaltuose namuose, paliekamas ilgą laiką be suaugusiųjų priežiūros);

16.2. emociniu apleistumu: netenkinami vaiko psichologiniai poreikiai (pvz.: nebendraujama su vaiku, nesidomima jo interesais);

16.3. socialiniu apleistumu: nesirūpinama vaiko išsilavinimu, socializacija.

17. Nepriežiūros atpažinimo kriterijai:

17.1. vaikas per menkai lyginant su savo bendraamžiais fiziškai išsivystęs (pvz., mažo svorio, ūgio), kai tam nėra medicininių priežasčių;

17.2. netvarkinga vaiko išvaizda – murzinas, purvini drabužiai, suplyšusi avalynė;

17.3. vaiko apranga neatitinkanti sezono, oro sąlygų;

17.4. vaiko dantys išgedę ir netaisomi, negydomos burnos ertmės ligos;

17.5. vaikas mieguistas, sunkiai susikaupia, apatiškas;

17.6. vaikas nuolat alkanas, vagiliauja maistą;

17.7. vaikas neturi būtiniausių mokyklinių priemonių;

17.8. vaikas gali vagiliauti įvairius daiktus iš mokyklos, grupės / klasės vaikų;

17.9. vaikas nereguliariai lanko mokyklą, vaiko teisėti atstovai pagal įstatymą nesilaiko, pažeidžia mokyklos vidaus tvarkos taisykles (pvz.: vaikas pernelyg vėlai / anksti atvedamas, „pamirštama“ jį pasiimti nustatytu laiku; vėluoja į pamokas, praleidžia jas be pateisinamos priežasties);

17.10. vaiką atveda ar pasiima iš mokyklos jam mažai pažįstami, nuolat vis kiti, neblaivūs, netinkamai besielgiantys suaugusieji;

17.11. vaikas pastebimas elgetaujantis, valkataujantis po pamokų;

17.12. vaikas neturi socialių įgūdžių ar jie nepakankami jo amžiui;

17.13. žemas savęs vertinimas, vaikas – itin paklusnus;

17.14. vaikas turi žalingų įpročių.

18. Smurtas artimoje aplinkoje gali pasireikšti ir kitomis formomis ir (ar) požymiais.

III SKYRIUS
DARBUOTOJŲ VEIKSMAI, KILUS ĮTARIMUI DĖL GALIMO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE

19. Pokalbio su vaiku, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje, ypatumai pateikiami Priede Nr. 4. Šios rekomendacijos su būtinais pakeitimais taikomos ir bendraujant su suaugusiu asmeniu.

20. Darbuotojo atliekami veiksmai, kai bendraujama su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu: 1) išklauso ir užfiksuojama asmens sakomus faktus ir kitas reikšmingas aplinkybes; 2) pasitikslina ar teisingai suprato išdėstytas aplinkybes; 3) padėkoja, kad pasitiki juo ir dalinasi informacija; 4) akcentuoja, kad smurtinis elgesys yra nepriimtinas, nepateisinamas jokiomis aplinkybėmis; 5) pasiteirauja ar kreipėsi į policiją, ar ieškojo pagalbos, ar kreipėsi į emocinės paramos linijas; 6) suteikia informaciją apie specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (Moterų informacijos centras, tel. Nr. +370 6 5095 216, el. p. skpc@lygus.lt), emocinės paramos linijas (https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/emocine-ir-psichologine-pagalba).

21. Darbuotojo atliekami veiksmai, kai bendraujama su smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiu asmeniu: 1) išklauso ir užfiksuojama asmens sakomus faktus ir kitas reikšmingas aplinkybes; 2) pasitikslina ar teisingai suprato išdėstytas aplinkybes; 3) padėkoja, kad pasitiki juo ir dalinasi informacija; 3) akcentuoja, kad smurtinis elgesys yra nepriimtinas, nepateisinamas jokiomis aplinkybėmis; 4) pasiteirauja ar kreipėsi į policiją, ar ieškojo pagalbos, ar kreipėsi į emocinės paramos linijas; 5) suteikia informaciją apie specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (Moterų informacijos centras, tel. Nr. +370 6 5095 216, el. p. skpc@lygus.lt), emocinės paramos linijas (https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/emocine-ir-psichologine-pagalba).

22. Darbuotojas, kuris pagrįstai įtaria smurtą artimoje aplinkoje, turi kaip įmanoma greičiau, tačiau ne vėliau kaip per 24 val. nuo informacijos sužinojimo, informuoti įstaigos vadovą apie įtariamą atvejį ir pateikti visą turimą ir žinomą informaciją.

23. Direktorius, gavęs informaciją apie įtariamą smurto artimoje aplinkoje atvejį, nedelsiant įvertina visas žinomas aplinkybes ir priima sprendimą dėl informavimo specializuotą kompleksinės pagalbos centrą apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį, o apie smurtą patyrusį asmenį – specializuotos kompleksinės pagalbos centrą ir policiją.

24. Direktoriui, priėmus sprendimą informuoti specializuotą kompleksinės paramos centrą ar policiją, apie tai informuojamas smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo.

25. Informacija apie įstaigos vykdomą asmens duomenų tvarkymą, nurodyta Reglamento 13 straipsnyje, duomenų subjektams (ar jų atstovams), pateikiama pagal patvirtintą formą (Priedas Nr. 3) pasirašytinai arba elektroniniu paštu, ar per įstaigos naudojamą elektroninį dienyną bei skelbiama įstaigos interneto svetainės skiltyje „Asmens duomenų apsauga“.

26. Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui ir policijai, pateikiami šie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio asmens ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens duomenys: vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas. Jeigu smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra nepilnametis, specializuotam kompleksinės pagalbos centrui ir policijai

perduodami ir šio nepilnamečio atstovo pagal įstatymą asmens duomenys (atstovo pagal įstatymą vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas, nepilnamečio vardas, pavardė).

27. Pranešimas specializuotos kompleksinės pagalbos centrui rengiamas pagal Tvarkos aprašo priedo Nr. 1 formą (jeigu asmuo yra pilnametis) arba Tvarkos aprašo priedo Nr. 2 formą (jeigu asmuo yra nepilnametis).

28. Paruoštas pranešimas gavėjams siunčiamas apsaugotas slaptažodžiu, kuris sudarytas iš bent 8 ženklų (didžiųjų ir mažųjų raidžių, skaičių ir specialiųjų simbolių). Slaptažodis adresatui perduodamas atskirai, jeigu įmanoma kitomis ryšio priemonėmis (pavyzdžiui, pranešimas siunčiamas el. paštu, slaptažodis perduodamas telefonu). Jeigu neįmanoma slaptažodžio perduoti kitomis ryšio priemonėmis, gali būti perduodamas ta pačia priemone, tačiau skirtingais pranešimais (pavyzdžiui, pranešimas išsiunčiamas el. paštu, po kurio laiko sukuriamas atskiras el. pašto pranešimas su slaptažodžiu). Šiuo atveju turėtų dalyvauti du įstaigos darbuotojai (iš kurių vienas įstaigos vadovas), kurie įsitikintų, jog siunčiama tinkamam gavėjui. Šios nuostatos su būtinais pakeitimais taikomos ir korespondencijai tarp duomenų valdytojo darbuotojų.

29. Informacija apie asmenis patyrusius smurtą artimoje aplinkoje arba asmenis, kurie patiria smurto artimoje aplinkoje pavojų, įskaitant jų asmens duomenis, gali būti žinoma tik tiems darbuotojams, kuriems būtina tokią informaciją žinoti, t. y. darbuotojui, kuris gavo informaciją apie įtariamą smurtą artimoje aplinkoje, įstaigos vadovui bei raštinės darbuotojui tiek, kiek būtina dokumentų parengimui, išsiuntimui bei jų saugojimui teisės aktuose nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Šis Tvarkos aprašas atnaujinamas (peržiūrimas, keičiamas, papildomas, rengiamas naujas) ne račiau kaip kartą per metus arba pasikeitus teisės aktams, kurie reglamentuoja smurto artimoje aplinkoje prevenciją. Už šio Tvarkos aprašo atnaujinimą atsakingas duomenų apsaugos pareigūnas.

31. Įstaigos darbuotojai su Tvarkos aprašo nuostatomis bei jų pakeitimais supažindinami pasirašytinai.

32. Darbuotojas, kuris pagrįstai įtarė smurtą artimoje aplinkoje, privalo duomenų apsaugos pareigūną informuoti el. paštu dap@duomenu-sauga.lt apie šio Tvarkos aprašo taikymo praktiką bei pateikti pasiūlymus dėl tvarkos tobulinimo.

Vilniaus Sausio 13-osios progimnazijos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo tvarkos aprašo
Priedas Nr. 1

Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui
El. p. skpc@lygus.lt

Laiko tema: Pagalba + Vilniaus m.

PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PAVOJŲ PATIRIANTĮ AR SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSĮ ASMENĮ

Vilniaus Sausio 13-osios progimnazija, vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 13 str., 3, 4 d., informuoja apie smurtą artimoje aplinkoje patyrusį ar smurtą artimoje aplinkoje patiriantį asmenį.

Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens (toliau – PPA) vardas, pavardė	
PPA kontaktiniai duomenys, kuriais galima susisiekti: telefono ryšio numeris ir (ar) el. pašto adresas	
Trumpas įvykio/situacijos apibūdinimas	

Informaciją pateikusio subjekto kontaktai:
Vardas Pavardė
El. pašto adresas

Vilniaus Sausio 13-osios progimnazijos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo tvarkos aprašo
Priedas Nr. 2

Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui
El. p. skpc@lygus.lt

Laiko tema: Pagalba + Vilniaus m.

PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PAVOJŲ PATIRIANTĮ AR SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSĮ ASMENĮ

Vilniaus Sausio 13-osios progimnazija, vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 13 str., 4 d., informuoja apie nepilnametį vaiką, patiriantį smurto artimoje aplinkoje pavojų ir (ar) patyrusį smurtą artimoje aplinkoje.

Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusio vaiko vardas, pavardė	
Vaiko atstovo pagal įstatymą vardas ir pavardė	
Vaiko atstovo pagal įstatymą kontaktiniai duomenys: telefono ryšio numeris ir (ar) el. pašto adresas	
Trumpas įvykio/situacijos apibūdinimas	

Informaciją pateikusio subjekto kontaktai:
Vardas Pavardė
El. pašto adresas

Vilniaus Sausio 13-osios progimnazijos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo tvarkos aprašo
Priedas Nr. 3

INFORMACIJA DĖL ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO SPECIALIZUOTOS IR (AR) KITOS PAGALBOS TEIKIMO TIKSLU

Vadovaudamiesi 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 13straipsniu, teikiame Jums informaciją, susijusią su Jūsų duomenų tvarkymu:

1. **Duomenų valdytojas** – Vilniaus Sausio 13-osios progimnazija, juridinio asmens kodas 190005293, adresas Architektų g. 166, Vilnius, tel. 8 5 2443529, el. p. rastine@sausio13.vilnius.lm.lt

2. **Duomenų apsaugos pareigūnas** – MB „Duomenų sauga“, el. paštas dap@duomenu-sauga.lt, tel. +370 672 43319. Jeigu kreipiatės duomenų valdytojo adresu – laišką adresuokite duomenų apsaugos pareigūnui.

3. **Duomenų tvarkymo tikslai ir tvarkomų duomenų apimtis.** Specializuotos ir (ar) kitos reikalingos pagalbos asmeniui suteikimo tikslu tvarkomi šie asmens duomenys: vardas, pavardė, telefono numeris, elektroninio pašto adresas. Kai asmuo nepilnametis, tvarkomi šie asmens duomenys: jo vardas ir pavardė bei atstovo vardas, pavardė, telefono numeris, elektroninio pašto adresas.

4. **Duomenų tvarkymo teisinis pagrindas**. Jūsų asmens duomenų tvarkymo teisinis pagrindas: teisinių prievolių vykdymas ((Reglamento 6 str. 1 d. (c) p.)), Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 13 str. 4 d.

5. **Duomenų šaltinis.** Jūsų duomenys gaunami tiesiogiai iš Jūsų paties pateiktos informacijos.

6. **Asmens duomenų gavėjai.** Asmens duomenys bus pateikti policijai, specializuotos kompleksinės pagalbos centrui, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyriui. Asmens duomenys gali būti pateikiami ikiteisminio tyrimo įstaigai, prokurorui ar teismui dėl jų žinioje esančių administracinių, civilinių, baudžiamųjų bylų kaip įrodymai ar kitoms institucijoms ar įstaigoms, kai tokių duomenų pateikimas yra privalomas teisės aktų nustatyta tvarka.

7. Visą aktualią informaciją apie asmens duomenų tvarkymą galite rasti duomenų valdytojo tinklapio skiltyje „Asmens duomenų apsauga“.

8. **Turite šias teises:** gauti informaciją apie savo asmens duomenų tvarkymą; susipažinti su savo asmens duomenimis; atšaukti savo sutikimą tvarkyti asmens duomenis; prašyti ištaisyti netikslius, papildyti neišsamius asmens duomenis; prašyti ištrinti (teisė „būti pamirštam“) asmens duomenis, jei tai galima pagrįsti viena iš priežasčių, numatytų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 17 straipsnio 1 dalyje; prašyti apriboti savo asmens duomenų tvarkymą, kai taikomas vienas iš atvejų, numatytų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 18 straipsnio 1 dalyje; prašyti perkelti asmens duomenis; nesutikti su asmens duomenų tvarkymu.

Šias teises galite įgyvendinti teisės aktų nustatyta tvarka. Informacija apie asmens teisių įgyvendinimo tvarką skelbiama įstaigos interneto svetainės skiltyje „Asmens duomenų apsauga“. Iškilus klausimams dėl duomenų subjektų teisių įgyvendinimo, maloniai prašome kreiptis į duomenų apsaugos pareigūną 2 punkte nurodytais kontaktais.

9. **Asmens duomenų saugojimo laikotarpis.** Asmens duomenys tvarkomi ir saugomi 1 metus laiko.

10. **Automatizuotų sprendimų priėmimai.** Informuojame, kad šie Jūsų duomenys nebus naudojami automatizuotiems sprendimams priimti Jūsų atžvilgiu, įskaitant profiliavimą.

11. **Skundų teikimas.** Jeigu Jūs manote, kad Jūsų duomenis mes tvarkome pažeisdami duomenų apsaugos teisės aktų reikalavimus, mes visuomet pirmiausia prašome kreiptis tiesiogiai į mus. Jeigu Jūsų netenkins mūsų siūlomas problemos išsprendimo būdas arba, Jūsų nuomone, mes nesiimsime pagal Jūsų prašymą būtinų veiksmų, Jūs turėsite teisę pateikti skundą Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai (L. Sapiegos g. 17, LT-10312 Vilnius; tel. (8 5) 212 7532; el. paštas: ada@ada.lt).

Vilniaus Sausio 13-osios progimnazijos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo tvarkos aprašo
Priedas Nr. 4

DARBUOTOJO POKALBIO SU VAIKU, GALIMAI PATYRUSIU SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE, YPATUMAI

Darbuotojas, įtaręs ar pastebėjęs galimo smurto prieš vaiką požymius vaiko kūne, elgesyje, emocijose ar vaiko atstovų pagal įstatymą bendravime su vaiku, turėtų susirūpinti ir pasidomėti, kas jam nutiko. Kalbėdamas su vaiku darbuotojas turėtų atkreipti dėmesį į kai kurias pokalbio ypatybes:

✓ sudaryti kiek įmanoma saugesnes ir patogesnes pokalbiui sąlygas (pvz., vienam klasėje), kad vaiko nerimas sumažėtų;

✓ atsisėsti šalia vaiko arba jam patogiu atstumu viename akių lygyje (nerekomenduojama sėdėti už stalo vienas priešais kitą);

✓ klausti vaiko, kas jam nutiko, užduodant atvirus klausimus (pvz., „Šiandien pastebėjau mėlynes ant tavo rankos riešo. Kas tau atsitiko?“ Neklausti: „Ar čia tam tikras asmuo tau mėlynes padarė?“);

✓ ramiai išklausyti vaiką, nepertraukinėti, leisti pasakyti, kiek vaikas nori / gali; neprarasti savitvardos: matydamas, kad suaugusysis, kuriam vaikas atsiskleidė, išsigando, supyko ar pasibaisėjo, gali išgąsdinti vaiką, jis gali daugiau nebepasakoti arba atsiimti savo žodžius;

✓ tikėti vaiku: jei vaikas prabilo apie smurtą, jis parodė pasitikėjimą suaugusiuoju. Jei vaikas išgirs abejonę, ar jis sako tiesą, daugiau gali nieko nebesakyti, ir smurtas gali tęstis toliau;

✓ nuraminti vaiką, palaikyti jį: vaikui atskleisti smurtą veikiausiai reikėjo sukaupti daug drąsos. Svarbu jam perteikti žinią, kad jis gerai pasielgė kreipdamasis pagalbos (pvz., „gerai, kad tu man pasakei apie tai“, „man gaila, kad tau taip atsitiko“);

✓ nekaltinti, nesmerkti, nekritikuoti vaiko: svarbu yra vaikui perduoti vienareikšmišką žinią, kad jis nėra kaltas dėl patirto smurto, už tai yra atsakingas suaugęs žmogus, kuris elgėsi neleistinai;

✓ skatinti vaiką pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais: tikėtina, kad vaikas patiria daug įvairių jausmų ir išgyvenimų: baimę būti kaltinamu, baimę dėl smurtautojo keršto, gėdą, kaltę ir kita, kurie jį slegia;

✓ klausiant, kalbant vartoti suprantamus vaikui žodžius, sąvokas, atitinkančias vaiko amžių, pažintinius gebėjimus ir supratimą, specialiuosius ugdymosi poreikius;

✓ suprasti, kad vaikas gali būti emociškai prisirišęs prie smurtavusio prieš jį asmens (pvz., jei vaiką seksualiai tvirkino tam tikras asmuo, vaikas gali išgyventi labai prieštaringus jausmus – meilę smurtautojui ir neapykantą jam už padarytą skriaudą), vengti jį kaltinančių, vertinančių ar nukreipiančių klausimų, teiginių;

✓ patvirtinti vaikui, kad jis gerai padarė pasisakęs apie patiriamą smurtą;

✓ pokalbio metu patikinti vaiką, kad smurtas prieš jį – ne jo kaltė, o smurtavusiojo atsakomybė;

✓ klausytis vaiko ir sąžiningai atsakyti į jam kylančius klausimus: vaiką gali kankinti nežinia dėl ateities, smurto atskleidimo pasekmių. Svarbu patikinti vaiką, kad bus stengiamasi užtikrinti jo saugumą, tačiau nežadėti to, ko nėra galimybės išpildyti (pvz., nereiktų vaikui sakyti „Tavo mama nenusimins“);

✓ paaiškinti vaikui (atsižvelgiant į vaiko amžių ir supratimą), kas vyks po to, kai jis pasisakė, kokių veiksmų imsis darbuotojas vaikui apsaugoti;

✓ būti prieinamu vaikui, nepalikti jo vieno su savo problema, mintimis ir jausmais.

Rekomenduojama vaiko papasakotas smurtinės situacijos detales užrašyti kaip įmanoma tiksliau, cituojant vaiko kalbą: kada prasidėjo smurtas, kas tai darė, kas apie tai žino / žinojo, kam vaikas yra dar pasakojęs ar (ir) kodėl nepasakojo, kokie, vaiko supratimu, buvo smurtautojo motyvai, kaip vaikas jautėsi po smurtinio įvykio. Darbuotojas turėtų įvertinti, kiek vaiko pasakojimas galimai realistiškas, ar vaiko nurodomos aplinkybės, faktai atitinka sužalojimų turinį, sunkumą (pvz., ant vaiko rankos matoma suaugusio asmens plaštakos dydžio mėlynė, o vaikas sako, kad jam per ranką sudavė penkiametis brolis). Svarstyti apie vaiko patiriamą smurtą galima, kai vaiko sužalojimai yra neįprasti, jo pasakojimas atrodo neįtikinamas. Svarbu prisiminti, kad smurtą patyrę vaikai dažnai neprisipažįsta, kas ir kaip prieš juos smurtavo, dėl įvairių priežasčių: galvoja (ar yra įtikinti), kad yra patys kalti dėl tokio elgesio su jais; nori būti ištikimi savo smurtautojui; bijo smurto atskleidimo pasekmių ar pan.

Kalbantis su vaiku neleistina:

✓ žadėti tai, ko nebus galimybės ištesėti, pvz., „tau daugiau nieko blogo neatsitiks“;

✓ versti vaiką detaliai pasakoti apie patirtą smurtą. Svarbu leisti jam kalbėti tiek, kiek jam norisi;

✓ vertinti ir klausinėti vaiką apie jo jausmus smurtautojui;

✓ klausti vaiko, kodėl jis anksčiau nepasakė / nesipriešino smurtui; tai vaikui gali sustiprinti kaltės jausmą; jei yra žinoma, kas yra smurtautojas, leisti jam susitikti su vaiku; šiuos klausimus turi spręsti policija ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniai skyriai;

✓ leisti vaikui atsiskleisti prie kitų vaikų. Reikia saugoti ir gerbti jo privatumą, neatskleisti ir neaptarinėti informacijos su įvykiu nenusijusiems asmenims.

SVARBU: darbuotojo įtarimai dėl vaiko galimai patiriamo smurto nėra įrodymai. Įrodymų rinkimas – teisėsaugos specialistų kompetencija.

Skubia vaiko apsauga būtina pasirūpinti, kai:

✓ kyla akivaizdus pavojus vaiko fizinei, psichinei sveikatai;

✓ nėra maisto, vaikas badauja;

✓ nesaugu dėl higienos stokos (pvz.: tikimybė infekcijoms, nes nėra geriamo vandens ir pan.);

✓ dėl psichikos sveikatos sutrikimų paūmėjimų vaiko atstovai pagal įstatymą nėra pajėgūs pasirūpinti vaiko fiziniais, psichologiniais, socialiniais poreikiais;

✓ yra tikimybė, kad vaiko atstovai pagal įstatymą, vartojantys psichoaktyvias medžiagas (alkoholį, narkotikus) ir apsvaigę nuo jų, artimiausiu metu nesiliaus to daryti.